

Gawrońska, Władysława

Sytuacja mieszkaniowa ludności Płocka według grup społeczno-zawodowych

Notatki Płockie 11/1-35, 36-37

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZYPISY

- 1) Źródło — Rocznik Statystyczny 1964. Dz. II, tabl. 5 (25), str. 15.
- 2) Województwo warszawskie w liczbach 1918—1958, W-wa 1959.
- 3) Dane w/g stanu z 31.XII.1963 r. z Inspektoratu Statystyki w Płocku.
- 4) Zmiany omawianego terenu polegają na powiększeniu się w stosunku do okresu przedwojennego obszaru miasta kosztem terenów powiatu oraz zmniejszania się powiatu płockiego na rzecz powiatów sierpeckiego i płońskiego. Zmiany granic Płocka i powiatu płockiego nastąpiły z mocy następujących Rozporządzeń Rady Ministrów:
 - I. Odnośnie Płocka
 1. Rozporządzeniem R.M. z 22.VIII.1953 r. (Dz. U. Nr 41, poz. 179, rok 1953) włączono do Płocka: z gminy Rogozino — część gromady Boryszewo Nowe i Kostrogaj, oraz z gminy Bielino — część gromady Osńnica.
 2. Rozporządzeniem R.M. z 11.IX.1961 r. (Dz. U. Nr 59, r. 1961, poz. 324) włączono do Płocka: Chępczo, Maszewo Małe, część wsi Maszewo i Maszewo Duże z przysiółkiem Winiary, wieś Powsino, część wsi Trzepowo Stare z przysiółkiem Niegłoby, część obszaru wsi Biała Nowa, Biała Parcele i Draganie Nowe.
 3. Tymże Rozporządzeniem wyłączono z terenu Płocka do Trzepowa około 6 ha i do Boryszewa k. 15 ha.
 - II. odnośnie powiatu płockiego
 - A. wyłączono z powiatu płockiego:
 1. Rozporządzeniem Rady Ministrów z 15.XII.1958 r. (Dz. U. Nr 76, poz. 392 r. 1958): z gromady Bonisław — przysiółek Stradzewo, z grom. Dobrosielice — wieś Milewko i z grom. Słupia — wsie Makomazy i Narkiewiczzyzna.
 2. Rozporządzeniem R.M. z 14.XII.1959 r. Dz. U. Nr 70. poz. 441 r. 1959): z grom. Rogatowski — wieś Wempily, z grom. Drobin — wsie Młodochowo i Młodochowo Nowe.
 3. Rozporządzeniem R.M. z 11.XII.1961 r. (Dz. U. Nr 59, poz. 322, r. 1961): gromady Lelice i Słupia, z grom. Brudzeń Duży — wsie Grodnia i Łukoszyń Wielki, z grom. Proboszczewice — wieś Czachowo, z grom. Piączyn — wieś Pomianowo-Dzierki.
 4. Rozporządzeniami R.M. przytoczonymi wyżej w pkt. I — tereny wskazane jako przyłączone do Płocka.
 - B. Przyłączono do powiatu Płockiego:
 1. Rozporządzeniem R.M. z 11.XII.1961 r. (Dz. U. Nr 59, poz. 322, r. 1961) z powiatu gostynińskiego — gromadę Dobrzyków do gromady Borowiczki.
 - 5) Informacje Dyrektora Naczelnego Przedsiębiorstwa Rurociągu Naftowego w Płocku mgr Izidora Maćkowiaka.
 - 6) E. Karniewski i W. Talejko — Niektóre problemy zatrudnienia w płockim okręgu przemysłowym Zeszyty Badań Rejonów Uprzemysławianych, Zesz. 1, str. 229, Komitet Badań Rej. Uprzem. przy Prez. PAN. Pracownia B.R.U. przy Wydz. Nauk Społ. PAN.
 - 7) 96% nadwyżek siły roboczej, o których mowa, reprezentują robotnicy niewykwalifikowani. Por. E. Karniewski i W. Talejko. l.c.
 - 8) Por. P. Horszowski op. cit. str. 287.
 - 9) J.w., str. 283 i nast.
 - 10) Por. E. Rosset — Proces starzenia się ludności — Studium demograficzne PWG, W-wa 1959; tenże — Perspektywy demograficzne Polski PWE, W-wa 1962, str. 374 i nast., str. 464 i nast.; Cz. Farkowski — O gospodarstwach bez spadkobierców. Wieś Współczesna, W-wa 1964 Nr 1; tenże — Gospodarstwa rolne bez perspektyw rozwoju w rejonie Płocka — Komitet Badań Rejonów Uprzemysławianych przy Prez. PAN Prac. B.R.U. przy Wydz. I Nauk Społ. PAN, W-wa 1964, Zeszyt 7, str. 89.

WŁADYSŁAWA GAWROŃSKA

SYTUACJA MIESZKANIOWA LUDNOŚCI PŁOCKA WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-ZAWODOWYCH

Sytuacja mieszkaniowa w Płocku oraz zachodzące w niej przemiany są przedmiotem dużego zainteresowania teoretyków i praktyków i tematem szeregu opracowań. U podstaw tego zainteresowania leży wynikające z potrzeb płockiej petrochemii niespotykane tempo rozbudowy miasta.

Omawiając sytuację mieszkaniową poszczególnych grup społeczno-zawodowych w Płocku, chciałabym pokazać zależność, jakie istniały w momencie Spisu Powszechnego 1960 pomiędzy przynależnością do grupy społeczno-zawodowej a sytuacją mieszkaniową.

W wyniku szczegółowego przeliczenia i opracowania danych dotyczących warunków mieszkaniowych 20% reprezentacji arkuszy mieszkaniowo-ludnościowych Spisu Powszechnego, uzyskano pewien obraz społecznego zróżnicowania warunków mieszkaniowych w Płocku w zależności od przynależności do grupy społeczno-zawodowej głównego lokatora, tj. głowy gospodarstwa domowego, odnotowanego na pierwszym miejscu w arkuszu spisowym.

Wyodrębniono 9 grup zawodowych, które obejmują gospodarstwa domowe:

- 1 — pracowników umysłowych na stanowiskach kierowniczych (osoby określające siebie jako dyrektor, prezes, kierownik, naczelnik wydziału itp.)
- 2 — pracowników umysłowych nie zajmujących stanowisk kierowniczych, ale posiadających kwalifikacje zawodowe. Do tej grupy zaliczono pracowników wykonywujących zawody wymagające określonych kwalifikacji (np. lekarz, inżynier, ekonomista, księgowy itp.)
- 3 — pracowników umysłowych niekwalifikowanych (urzednicy nie posiadający określonych kwalifikacji)
- 4 — pracowników fizycznych kwalifikowanych
- 5 — pracowników fizycznych nie posiadających określonego zawodu (robotnik, koczowniczy itp.)
- 6 — utrzymujących się z rent i emerytur
- 7 — pracujących na własny rachunek w rolnictwie

8 — pracujących na własny rachunek poza rolnictwem (np. rzemieślnicy)

9 — nie posiadających stałego źródła utrzymania.

Przyjęte kryteria podziału gospodarstw domowych według posiadanych informacji o przynależności do grupy społeczno-zawodowej głośno gospodarstwa domowego są mało precyzyjne i prowadzić mogą do szeregu nieścisłości. Wynika to przede wszystkim z subiektywnej oceny ankietowanych, do której grupy zawodowej zaliczają się oraz z braku jednoznacznych możliwości wyodrębnienia poszczególnych grup pracowników umysłowych i fizycznych.

W praktyce także na sytuację mieszkaniową rodziny w decydujący sposób oddziaływać może członek gospodarstwa domowego nie będący głową tego gospodarstwa i należący do innej grupy zawodowej. Jednakże posiadane materiały nie pozwoliły na wyeliminowanie wpływu tych i innych tego typu czynników.

Biorąc pod uwagę takie czynniki decydujące o warunkach mieszkaniowych jak wielkość mieszkań, ich samodzielność i zaludnienie, wyposażenie mieszkań w elektryczność, wodę, w.c. i łazienkę, można w oparciu o przeprowadzone badania w następujący sposób określić sytuację mieszkaniową wymienionych grup społeczno-zawodowych.

Jak należało się tego spodziewać, potwierdziło się przypuszczenie o stosunkowo dogodniejszej, niż w innych grupach, sytuacji mieszkaniowej pracowników umysłowych. Szczególnie pod względem wyposażenia mieszkań pracownicy tej grupy posiadali znacznie lepsze warunki mieszkaniowe niż pozostałe grupy. Tylko w grupie pracowników fizycznych kwalifikowanych proporcje mieszkań wyposażonych w elektryczność, wodociąg, ustęp i łazienkę kształtowały się podobnie. Równocześnie pracownicy umysłowi, pomimo że przeciętna wielkość ich gospodarstw domowych była mniejsza, niż w innych grupach (poza rencistami), zajmowali mieszkania większe o niższym zaludnieniu.

Tylko w grupie pracowników umysłowych niekwalifikowanych występowało nieco wyż-

sze zaludnienie — 1,66 osób na izbę, nie przekraczające jednak średniego zaludnienia, które wynosiło 1,77 osób na izbę.

Również stosunkowo dobre warunki mieszkaniowe posiadały gospodarstwa domowe prywatnych gospodarstw pozarolniczych. Mieszkania tej grupy miały nieco lepiej, niż średnio wyposażone mieszkania, przy tym są to w większości (86,8%) mieszkania o bardzo niskim wskaźniku zaludnienia (1,31 osób na izbę).

Sytuacja mieszkaniowa rodzin pracowników fizycznych kwalifikowanych pod względem wyposażenia, wielkości i samodzielności mieszkań w zasadzie nie odbiegała od warunków średnich, jednakże rodziny tej grupy pracowników zajmowały mieszkania najbardziej przeludnione. Wskaźnik liczby osób na izbę wynosił dla tej grupy 2,2, a ponad 42% mieszkań to mieszkania przeludnione.

Najtrudniejszą sytuację mieszkaniową, tak pod względem wyposażenia, jak i zaludnienia miały gospodarstwa domowe pracowników fizycznych niekwalifikowanych.

Podobną, przy równocześnie lepszych wskaźnikach liczby osób na izbę miały gospodarstwa domowe rolników i rencistów. W grupie rolników szczególnie daleko odbiegał od przeciętnego poziomu technicznego wyposażenia mieszkań. Jest to jednak zrozumiałe, ponieważ były to mieszkania typu wiejskiego. Wśród 94 przebadanych mieszkań tej grupy — 14 posiadało wodociąg, 10 w.c. i 6 łazienkę. Jest to więc jak na mieszkania wiejskie sytuacja znośna.

Bardzo trudne warunki mieszkaniowe rencistów nie uległy w okresie powojennym zasadniczym zmianom i mają małe szanse poprawy. Wprawdzie mieszkania tej grupy były stosunkowo najmniej zaludnione, ale były one w najgorszym stanie technicznym, w poważnym stopniu niesamodzielne i słabo wyposażone technicznie.

Dane Spisu 1970 umożliwią stwierdzenie czy i w jakim stopniu następuje wyrównanie sytuacji mieszkaniowej w poszczególnych grupach społeczno-zawodowych mieszkańców Płocka.

WIESŁAW NYCZ

ŹRÓDŁA REKRUTACJI I STRUKTURA ZAWODOWA ZAŁOGI MAZOWIECKICH ZAKŁADÓW RAFINERYJNYCH I PETROCHEMICZNYCH W PŁOCKU

(Komunikat z badań)

Badania przeprowadzone w kwietniu 1964 r. na zlecenie Komitetu Badań Rejonów Przemysławianych PAN przez Zakład Polityki Za-trudnienia IGS miały na celu zgromadzenie podstawowych materiałów charakteryzujących strukturę załogi MZRIp. Ten ogólny cel sprostawał się do:

— poznania struktury załogi wg stanu na dzień 15. IV. 1964 r.,

— poznania struktury byłych pracowników MZRIp (od początku istnienia zakładu tj. 1959 r. aż do momentu przeprowadzenia badań).

Podstawą źródłową badań były głównie akta personalne pracowników będące w dyspozycji Działu Kadr MZRIp.

W niniejszym komunikacie przedstawiono zasadnicze wyniki badań dotyczące źródeł re-